

Bondeposten 2/2020

Informasjonsskriv frå Hjelmeland kommune, Plan og forvaltning, nr 2/20 (26.årgang).

Redaksjon:

- Haldis K. Nilsen
- Torborg Kleppa
- Anne Kari Skogerbø
- Kristofer Tveiterå.

Foto: Anne Kari Skogerbø.

Innholdsoversikt

1 [Oppdaterte flyfoto og gardskart](#)

2 [Jordbruksavtale 2020-2021](#)

3 [RMP 2020 - Regionalt miljøtilskot](#)

3.1 [Nytt i 2020 i forhold til 2019](#)

3.2 [Ordningar for å ta vare på kulturlandskapet](#)

3.3 [Ordningar for biologisk mangfald](#)

3.4 [Ordningar for å ta vare på kulturminne og kulturmiljø](#)

3.5 [Friluftsliv](#)

3.6 [Ordninga for å minske næringsavrenning til vatn og for minske utslepp til luft](#)

4 [Driveplikt](#)

5 [SMIL-midlar](#)

6 [IBU-midlar - tomt for i år](#)

7 [Vinterlandbruksskule i Ryfylke](#)

8 [Gjødselplan](#)

9 [Avlingsskadeerstatning](#)

10 [Mjølkekvote - auke av forholdstalet](#)

11 [Endringar i reglane om nydyrking](#)

12 Hald av svin

13 Gamle piggrådgerder

14 Påbod om bruk av setebelte i traktor

15 Rekoring

16 Utsending av fellingsløyve

17 Massefyllingar og deponi

18 Falleferdige bygg

1 Oppdaterte flyfoto og gardskart

Det vart flyfotografert i mykje av Hjelmeland kommune i 2019. No ligg flyfotoa tilgjengeleg blant anna i gardskart, Norge i bilder og temakart- Rogaland. Dersom du zoomar veldig inn for å få detaljar så dukkar flyfoto frå 2015 opp i staden for dei frå 2019. Det har med kvaliteten/oppløysinga i bilda å gjere.

Me har nyleg oppdatert gardskartet etter synfaringar gjort siste året og utifrå meldingar me har fått om nye areal der me nå kan nytte flyfoto som grunnlag for korrigering. Ta ein kikk på gardskarta dine, sjå om kart og terreng no stemmer. Her kan vere kommunen tidlegare har gjort oppdateringar som ikkje er heilt rette pga. at det kartgrunnlaget me hadde tidlegare blei for dårleg til jobben. Gi beskjed til Anne Kari Skogerbø om du har meldingar om gardskart. Gi og beskjed dersom du har nydyrka areal eller beite som skulle vore godkjent i sommar, slik at du kan ta areala med i søknad om produksjonstilskot og RMP til hausten. Registreringsdato for areal i RMP er 31.07. Etter det blir ikkje arealet tatt med i maskinell måling av bratt areal m.m., men ein kan kanskje få det med ved manuell måling.

Areal i gardskartet er grunnlaget for søknad om produksjonstilskot. Er her endring i areal, blir ikkje dette automatisk oppdatert frå gardskartet til søknad om produksjonstilskot. Sjekk difor gardskartet før eller medan du søker om produksjonstilskot. Kart og søknad må stemme.

2 Jordbruksavtale 2020-2021

Staten og jordbruket blei 30. april 20 einige om ein jordbruksavtale for 2020 – 2021 etter forenkla forhandlingar. Avtalen prioriterer korn, frukt og grønt, og styrker klima- og miljøarbeid.

Her er og bestemt at ordninga for omsetning av mjølkekvotar blir gjeninnført, etter å ha vore suspendert, i samband med eit ekstraordinært oppkjøp for å redusera mjølkeproduksjonen. Ordninga blir gjeninnført ved at 60 prosent av produsentane sin kvote kan seljast privat, og minst 40 prosent må seljast til staten til ein pris på kr 4,- pr liter. Gjeld for kvoteåret 2022, sal i 2021.

Landbrukstenester Ryfylke har gjort dette samandraget angående velferdsordningar:

- Tilskot til avløyning ved ferie og fritid vert auka med 2,8%, og maksimalt tak på tilskot er kr 8.800,-
- For foreldre med barn som er kronisk sjuke eller har nedsett funksjonsevne aukar tal dagar ein kan få avløyning. Tal dagar pr. forelder aukar frå 20 til 30, og frå 40 til 60 for einslege forelder.
- Satsane for tilskot til tidlegpensjon aukar med kr 5.200,- for einbrukarpensjon og kr 8.320,-for tobrukarpensjon. Her er inga auke i dagsats ved tilskot til avløyning ved sjukdom. Dette medfører at eigenandelen til brukar ved sjukdom blir høgare.

3 RMP 2020 - Regionalt miljøtilskot

Rogaland har 41,9 millionar kroner i 2020. Midlane går til jordbruksføretak som gjer miljøtiltak på si driftseining og som søker tilskot innan 15. oktober. Tilskot til miljøvenleg gjødselspreiing er prioritert i Rogaland, men ikkje i Hjelmeland.

I år skal ordninga vere slik at når du skal teikne i kart, så får du spørsmål om du vil importere dei ordningane som vart godkjent i fjor? Seier du ja til det treng du ikkje teikne på ny dersom alt er likt.

- Men OBS!: for kydlestuvar får du tilskot til dei trea du har kylv i år, dette er sannsynlegvis ikkje like mange eller dei same som i fjor. Her må difor gjerast korrigering. Du kan seie ja til å importere alt frå i fjor, så kan du gå inn i kartet og under kartet får du ei liste over innteikna tiltak. Her står kvar kydlestuve rekna opp, til høgre på linja kan du enten endre eller fjerne. Trykk fjern på dei kydlestuvane som skal vekk, og så kan du teikne inn nye ved å «teikne i kart». Same tre kan IKKJE få tilskot oftare enn kvart 5. år!

Når det gjeld for eksempel bratt areal og du ikkje disponerer noko areal lengre (leigeavtalen gjeld ikkje lengre eller anna) så kan du fjerne arealet under kartet, eller du kan slette heile gnr/bnr. OBS! dersom du fekk godkjent nytt areal i fjor (nye beite for eksempel) og det ikkje vart oppdatert i gardskartet tidleg på året, så måtte kommunen bare ruse kor mykje av dette som var bratt i 2019. HUSK å teikne inn bratt areal i kart på desse areala, slik at du får med alt bratt areal. Har du fått godkjent nytt areal i år, og dette ikkje er oppdatert i gardskart innan ca juli, må me bare ruse bratt areal i år, og så må du huske å måle inn i kartet til neste år. Skriv merknad i kommentarfeltet i slutten av søknaden om nye areal, slik at kommunen huskar denne oppdateringa. Bruk og merknadsfeltet til andre beskjedar til kommunen som søknaden. Ordninga «Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark» gjeld ikkje i Hjelmeland, gjeld utvalde areal i Suldal, og langs Lysefjorden mm.

3.1 Nytt i 2020 i forhold til 2019

- Søkarane kan importere karttiltak frå 2019 inn i søknaden.
- Tilskot til «vipestripe», tilrettelegging for hekke- og beiteområde for fugl er utvida til å gjelde i heile Rogaland for dei som meldte seg før 15. oktober 2019.
- Det er gjeninnført tilskot til våtmarksbeiting, tilrettelegging for hekke- og beiteområde for fugl i verneområde som hadde dette tilskotet i 2018.
- Førebelse tilskotssatsar er justert for einskilde ordningar.
- Føretak som er i driftsfellesskap får felles tilskotstak på ordningar som har dette.

3.2 Ordningar for å ta vare på kulturlandskapet

I Rogaland gir ein tilskot til areal som er særleg utsett for attgroing og til utvalde område som er viktige av omsyn til turisme eller har særlege kulturhistoriske verdier.

Drift av bratt areal.

Drift av beitelag.

Beiting av verdifulle jordbrukslandskap i innmark: Gjeld ikkje i Hjelmeland, gjeld utvalde areal i Suldal og langs Lysefjorden mm.

3.3 Ordningar for biologisk mangfald

Målet med RMP er å legge til rette for frivillig skjøtsel av viktige naturverdiar. Ein særleg posisjon har kystlyngheia, men òg andre registrerte naturtypar gir tilskot:

- Slått av slåttemyr eller slåttemark, beiting av kystlynghei, skjøtsel av biologisk verdifulle areal: Naturbeitemark, Hagemark, Myr ved jordbruksareal
- Skjøtsel av styvingstre
- Soner for pollinerande insekt Tilrettelegging av hekke- og beiteområde for fugl
- Våtmarksbeiting

3.4 Ordningar for å ta vare på kulturminne og kulturmiljø

Tilskot til å skjømte kulturminne knytt til jordbruksareal og for at det i drifta av arealet blir tatt ekstra omsyn.

3.5 Friluftsliv

Turar i jordbrukslandskapet gir gode opplevingar, og er verdifulle for folkehelsa og befolkninga si oppleving av jordbruket. I Rogaland blir det gitt tilskot til turstiar som ligg på jordbruksareal. Tilskotet skal stimulere til, og gi betaling for at jordbruksføretak legg til rette for ferdsel på eigedommen. Tilrettelegging er med på å styre ferdsla til dei områda grunneigar ønsker. Tilrettelegginga kan dempe konflikhtar mellom gardbrukarar og turgåarar.

3.6 Ordninga for å minske næringsavrenning til vatn og for minske utslepp til luft

I Rogaland er avrenning frå jordbruk ei av kjeldene til at mange vassdrag ikkje har god nok tilstand jamfør vassforskrifta. Hjelmeland kommune har ikkje nokon vassdrag pr. no som er prioritert i RMP-ordningane.

4 Driveplikt

Jamfør jordlova § 8 skal jordbruksareal drivast. Driveplikta gjeld for heile eigartida. Ny eigar må innan eit år ta stilling til om han eller ho vil drive eigedomen sjølv eller leige bort jordbruksarealet etter føresegnene i andre ledd.

Driveplikta kan oppfyllest ved at arealet vert leigd bort. Det er ein føresetnad for at driveplikta er oppfylt ved bortleige at leigeavtalen er på minst 10 år om gongen utan høve for eigaren til å seie ho opp. Avtalen må føre til driftsmessig gode løysingar og vere skriftleg. Avtalar som fører til driftsmessig uheldige løysingar, kan følgjast opp som brot på driveplikta. Eigaren må sende kopi av avtalen til kommunen. Ein leigeavtale som er i strid med andre eller tredje punktum, kan ikkje gjerast gjeldande mellom partane eller i høve til offentlege styresmakter. Finn departementet at jordbruksarealet ikkje vert drive, kan eigaren påleggjast å leiga jorda bort for ei tid av inntil 10 år, eller at jorda skal plantast til med skog, eller tiltak av omsyn til kulturlandskapet.

All jordbruksjord skal vere i drift, både fulldyrka jord, overflatedyrka jord og innmarksbeite. Dersom her er snakk om innmarksbeite, MÅ arealet nyttast av beitedyr. Ein kan ikkje hauste beitearealet maskinelt. Ein kan ikkje leige bort bare dyrka jord, og la vere å ta med innmarksbeite, då har ein ikkje oppfylt driveplikta.

5 SMIL-midler

Det er gjort ei endring i forskrift om tilskot til spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL). Eigar av landbrukseigedom utan føretak, kan nå bli gitt tilskot, dersom det føregår ein tilskotsberettiga produksjon på eigedomen.

SMIL-midler kan løyvast til ulike tiltak innan bla kartlegging og skjøtsel av biologisk mangfald, restaurering av bygg og andre kulturminne, tilrettelegging for ferdsel, kamp mot svartelista ugras mm. Det er no elektronisk søknadsskjema via Landbruksdirektoratet si heimeside eller Altinn. Treng du hjelp til søknaden så ta kontakt med Anne Kari Skogerbø. Søknaden skal beskrive kva tiltak du skal til med, du må ha eit kostnadsoverslag – stundom på grunnlag av innhenta pristilbod, og det er flott med foto som viser dagens tilstand, og evt gamle foto dersom det er snakk om restaurering av bygg.

6 IBU-midler - tomt for i år

Det er nesten heilt tomt for IBU-midler (investerings- og bedriftsutviklingsmidlar landbruk) hjå Innovasjon Norge Rogaland. Det er og tomt i dei nasjonale pottane for satsing på meir frukt og grønt. Det er mange gode prosjekter frå Ryfylke (og andre stader i Rogaland og Norge) som nå må utsettast.

Husk at prosjekt som er påbegynt ikkje kan få støtte.

[Du finn meir på Innovasjon Norge si nettside.](#)

7 Vinterlandbruksskule i Ryfylke

Skulen flyttar frå kommune til kommune i Ryfylke og på Haugalandet. Tidlegare var skulen eit år i kvar kommune. I det siste har elevsøknaden til skulen vore så stor at den har vore to år etter kvarandre i kvar kommune for å gje tilbodet til flest mogleg av søkarane.

Søknadsfrist var 1. mai.

Reiserute for dei neste åra:

- 2020-2021 Vindafjord kommune
- 2021-2022 Suldal kommune

8 Gjødseplan

Føretak som disponerer meir enn 5 gjødseldyreiningar (GDE) skal ha årleg gjødslingsplan. All bruk av husdyrgjødsel på jordbruksareal du disponerer skal inngå i planen, enten det er på dyrka mark eller beite, om det er frå eigne dyr eller om du har spreieareal for andre, om det er eiga jord eller leigejord.

Føretak som disponerer mindre enn 5 GDE kan ha 5-årig gjødslingsplan, men dette må vere godkjent av kommunen. Du må i slike tilfelle søkje kommunen om løyve til å ha 5-årig plan. Ein gjødslingsplan skal omfatta alt jordbruksareal som føretaket disponerer og skal visa gjødslingsbehov etter jordprøveresultata, og kva som er planlagt av gjødsling.

Bruk av ulike gjødselslag på dei ulike skifta må gå fram av planen. Gjødslingsplanen skal og innehalde kart som viser skifteinndelinga og eit notat med skiftenoteringar. Det finns digitale løysingar som skifteplan på mobil og Agrilogg.

Mangelfull gjødseplan kan føre til trekk i produksjonstilskot og RMP-tilskotet!!

9 Avlingsskadeerstatning

ORDINÆR ORDNING OG RISIKOAVLASTNING FOR GRØNTPRODUSENTANE VED MANGEL PÅ ARBEIDSKRAFT

Norges Bondelag, Norsk Bonde- og Småbrukarlag og staten har 20.04.20 blitt enige om utvidinga av avlingsskadeordninga for jordbruket slik at den og omfattar avlingssvikt som følgje av mangel på arbeidskraft. Formålet med utvidinga er å skape tryggleik for produsentane slik at dei set i gong med planlagt produksjon.

Utvidinga gjer at det kan gis erstatning for uhausta volum av frukt, bær, grønsaker og poteter dersom det kan dokumenterast at føretaket ikkje har fått hausta avling som følgje av mangel på arbeidskraft pga koronaepidemien. Partane er enige om å heva den maksimale utbetalinga til 2 mill. kroner og inkludere veksthusproduksjonar som nyttar manuell hausting. Ordninga gjeld for innhaustingssesongen 2020.

I tillegg gjeld den ordinære ordninga med erstatning ved avlingssvikt pga svikt som skuldast klimatiske forhold. Dersom det kan sjå ut som det er fare for avlingssvikt pga tørke, mykje nedbør eller for eksempel hagl, så meld frå til kommunen så snart som råd, og så kjem ein tilbake til eventuell søknad når sesongen er slutt. Søknadsfrist 31. oktober.

Det som uansett er viktig er god dokumentasjon, og at de gir melding til kommunen dersom det kan vere fare for at sesongen gir avlingssvikt.

10 Mjølkekvote - auke av forholdstalet

9. juni 2020 blei Landbruks- og matdepartementet og bondeorganisasjonane enige om at forholdstalet for mjølkekvoten 2020 er 1,05 av grunnkvoten.

11 Endringar i reglane om nydyrking

Landbruks- og matdepartementet har 2. juni 2020 fastsett endringar i forskrift om nydyrking (nydyrkingsforskrifta). Det blei innført forbod mot nydyrking av myr, men kommunen kan likevel tillate dyrking av myr når bestemte vilkår er oppfylte.

Endringane er ei oppfølging av prop. 39 L (2018-2019) Endringar i jordlova mv. (klimaomsyn ved nydyrking). Eit fleirtal i Stortinget har lagt til grunn at det skal bli innført eit forbod mot nydyrking av myr i nydyrkingsforskrifta. Eit slikt forbod er derfor tatt inn i ein ny regel i forskrifta.

Det blir opna for at kommunen kan tillate dyrking av myr når grunneigar mister andre produksjonsareal på grunn av tap av leigejord eller ved utbygging i offentleg regi som samferdsletiltak eller liknande. Kommunen kan og tillate dyrking av myr der grunneigaren sin einaste dyrkingsressurs er myr, eller for å ivareta særskilte produksjonar i myr på fjellgrunn.

Det er og fastsett nokre forskriftsendringar av meir redaksjonell karakter, og tilvisingar til relevant regelverk er oppdatert.

Endringane i nydyrkingsforskrifta gjeld frå 2. juni 2020.

12 Hald av svin

Ei samla svinenæring har etablert eit dyrevelferdsprogram for å betra velferda for svin. Programmet stiller krav om obligatoriske veterinærbesøk, kontroll gjennom slakteria og kursing av alle som handterer grisen. Landbruks- og matdepartementet gjer nå programmet obligatorisk gjennom forskrift for hold av svin.

Forskrifta blei fastsett 10. juni 2020.

13 Gamle piggrådgerder

Landbruks- og matminister Olaug V. Bollestad har svart på spørsmål frå stortingsrepresentant Arne Nævra (SV) om det er forbode å ha gamle piggrådgerde som dyra med stor sannsynlegheit kan skade seg på.

Stortingsrepresentant Arne Nævra har stilt følgende spørsmål:

Dyrevelferdsloven sier, etter en ny formulering i 2010, at det ikke skal brukes piggråd i gjerde for å regulere dyrs ferdsel. Mattilsynet har også den 27.8.12 tolket loven slik at "Det er forbode å ha gamle piggrådgerde som dyra med stor sannsynlegheit kan skade seg på". Hva vil statsråden gjøre for at all den gamle piggråden som ikke er i bruk, men er farlige vilffeller, blir registrert og fjernet?

Svar:

Dyrevelferdsloven set forbud mot bruk av piggråd i nye gjerder for å regulere dyra sin ferdsel, både i inn- og utmark. Bestemmelsen om forbud mot bruk av piggråd i gjerde medfører også at piggråd ikke kan brukes når materiale i gamle gjerder med piggråd må skiftes ut. Eksisterende gjerder må vedlikeholdes på en måte som gjør at dyr ikke utsettes for fare for unødige påkjenninger og belastninger. Den som er ansvarlig for gjerdet, skal ha nødvendig tilsyn med det, og gjennomføra nødvendige tiltak for å kunne oppdaga, førebygga og avhjelpa fare for unødige påkjenningar og belastningar. Reglane gjeld alle dyr som ferdast i området.

Mattilsynet kan gi pålegg om å fjerne piggråd der ulovlig bruk blir avdekket i samband med tilsyn. Det er eigar av gjerdet som har ansvar for å vedlikehalda eller fjerna slike gjerde.

14 Påbod om bruk av setebelte i traktor

Det er krav om at traktorar skal ha setebelte, og dette gjeld også eldre traktorar. Arbeidstilsynet har jobba for eit generelt påbod om bruk av setebelte i traktor. Her er nokon unntak frå kravet om å bruke setebelte; blant anna køyring på islagt vatn og ved arbeid der ein må gå inn og ut av traktoren heile tida.

Det er innført påbod om bruk at setebelte fom 1. juli 2020.

15 Rekoring

Er det interesse for lokal Rekoring? Nokon har ytra ønsker om Rekoring på våre kantar. Er det av interesse så kan du melde frå til landbruksforvaltninga, så kan me sjå om det er stor nok interesse for noko lokalt.

Pr. no er det Rekoring Stavanger/Sandnes og Haugalandet som er dei nærmaste.

16 Utsending av fellingsløyve

Fellingsløyva for 2020 vart sendt ut sist veke. Det gjeld både elg, hjort og rådyr. Løyva og informasjon vart sendt til valdansvarleg. Husk rapportering når jakta er over, enten du har fått dyr eller ikkje.

17 Massefyllingar og deponi

Det meste av massefyllingar og deponi er søknadspliktig. Kontakt kommunen før du går i gang.

18 Falleferdige bygg

Areal og forvaltningsutvalet har retta søkelyset på falleferdige bygg som skjemmer og som også kan vera farlege for omgjevnadane. Ein del av desse byggja er å finna rundt om på gardane. Plan og bygningslova omhandlar også slike bygg; sjå m.a. følgande paragraf:

31-3.Sikring og istandsetting. Frakobling av vann- og avløpsledning

Eier eller den ansvarlige plikter å holde byggverk og installasjoner som omfattes av denne lov i en slik stand at det ikke oppstår fare for skade på, eller vesentlig ulempe for person, eiendom eller miljø, og slik at de ikke virker skjemmende i seg selv eller i forhold til omgivelsene.

Blir plikten ikke overholdt, kan kommunen gi pålegg om sikring og istandsetting.

Som følge av initiativet frå AFU vil kommunen leggja vinn på å følgja opp fleire saker som handlar om denne problematikken. Har du eit bygg i kategorien skjemmande og/eller farleg, må du sikra det, før du går vidare med opp-pussing eller søker om riveløyve. Søknad om riveløyve er også ei sak etter plan-og bygningsloven, og skal innehalda plan for avfallshandtering. Har du planar om å brenna opp bygget, må du uansett fyrst ha riveløyve. Så må du avtale med brannvesenet.

Er det eit verneverdig bygg, er det ikkje sikkert du får riveløyve. Men det kan hende du er kvalifisert til å søkja om SMIL-midlar eller Kulturminnefondet for å dekkja delar av utgiftene med å ta vare på det.